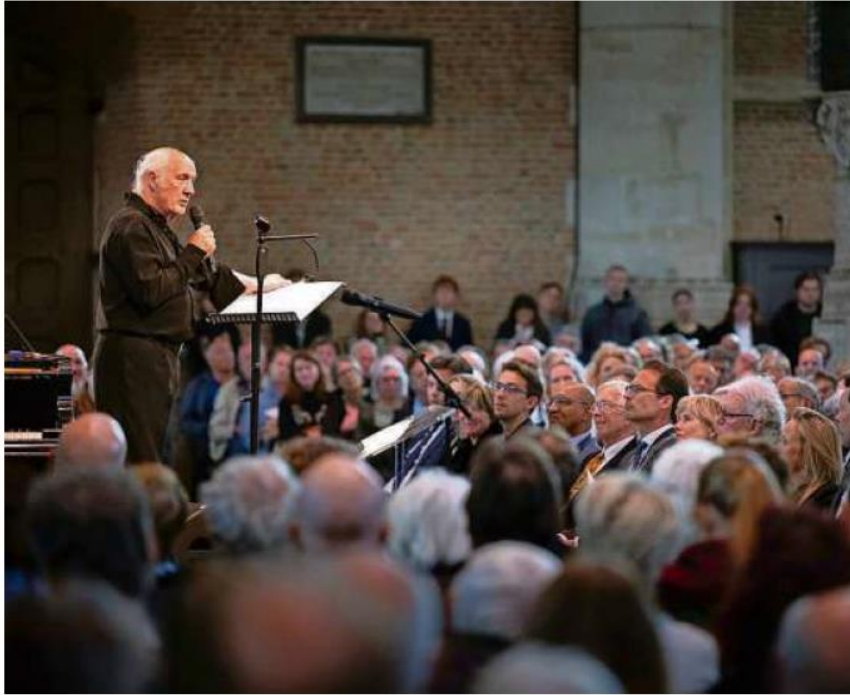

Waarschuwendende woorden tijdens Leidse dodenherdenking

Herman van Veen spreekt een volle Pieterskerk toe, met op de voorste rij debuterend burgemeester Peter Heijkoop. FOTO TACO VAN DER EB

Hielke Biemond

Leiden ■ „Kijk vooruit!”, zegt Herman van Veen zondagavond tegen een volle Pieterskerk, tijdens de Leidse dodenherdenking.

De kleinkunstenaar is geboren op 14 maart 1945. 'Op de drempel van de vrijheid', zoals de Leidse burgemeester Peter Heijkoop het omschrijft, en hij belichaamt daarmee in zekere zin het naoorlogse tijdperk.

„Ik was tien jaar en leerde op school over de oorlog”, vertelt Van Veen, tussen zijn liedjes door. „Ik kende de oorlog wel. Mijn vader had tegen de Duitsers gevochten. Altijd als het over de oorlog ging, veranderde zijn gezicht. Ik heb nooit durven vragen wat hij dan zag.”

Een persoonlijke toespraak is het, niet eenvoudig te verstaan vanwege de galm in zijn stem en de kerk, met een duidelijke hoofdpersoon. „Oor-

log mag er nooit meer komen, zei mijn vader streng tegen mij.”

Wees bijzonder waakzaam, is de boodschap van de tachtigjarige. Voor het uitdragen daarvan gebruikt Van Veen niet zijn eigen woorden, maar strooit hij met citaten van bekenden en onbekenden uit zijn leven.

Herman van Veen spreekt in een volle Pieterskerk

„Vernietigingskampen beginnen niet met gaskamers, maar met woorden.”

„Geen enkele onrechtvaardigheid rechtvaardigt nieuw onrecht.”

„Investeer niet in wapens, maar in goed onderwijs. Leer de jeugd de rechts-nationalistische tendensen te herkennen.”

Burgemeester Heijkoop voegt

daar een soortgelijke waarschuwing aan toe, tijdens zijn eerste Leidse dodenherdenking, nadat hij de 'indrukwekkende' opkomst in de Pieterskerk heeft geprezen. „Vrijheid vraagt meer dan herinnering”, klinkt het, indirect verwijzend naar de toestand in de wereld. „Ze vraagt scherpte, zorg en betrokkenheid.”

Dan gaat het in een stille tocht naar de Lammermarkt, voor de traditionele ceremonie bij het oorlogsmonument. Het enige geluid dat klinkt tijdens de twee minuten stilte, is dat van een maaltijdbezorger die op zijn scooter de bocht om scheurt. Als hij de menigte ziet, tegen de achtergrond van molen De Valk, trapt hij op de rem en blijft hij eerbiedig staan kijken.

Op het moment dat hij weer verder de stad door sjeest, krijgt de nieuwe stadsdichter Raymond Tilma het woord.

De eerste zin van zijn gedicht luidt: 'Niet alles wat klinkt, maakt geluid.'